

Kompetanseløft i barnehage og skole, og bygging av struktur

Forenklet samfunnsøkonomisk analyse

Notat

Innhold

Sammendrag	3
Ansvar	4
1. Innledning	5
2. Bakgrunn for oppdraget til PwC	5
2.1. Ungdom velger kjønstradisjonelt	6
2.2. Behov for en styrket seksualitetsundervisning	6
3. Kort om rettslig regulering som element i samfunnsnytte-vurderingen	6
4. Tredelt kompetanseløft og likestillingssekretariat i Utdanningsdirektoratet	10
4.1 Kostnadsvirkninger	10
4.2 Avgrensninger	10
4.3 Risiko og usikkerhet	10
5. Identifiserte kostnadselementer	11
5.1 Deltakere	11
5.2 Gjennomføring	11
5.3 Offentlige skattefinansieringskostnader	12
6. Kostnadseffektivitetsanalyse	12
6.1 Normkritisk pedagogikk i barnehage og skole - større mulighetsrom og bidrag til økt likestilling	12
6.2 Kompetanseløft for rådgivere og lærere i faget utdanningsvalg	13
6.3 Kompetanseløft: Bedre undervisning om kjønn, kropp og seksualitet	14
6.4 Likestillingssekretariat i Utdanningsdirektoratet	15
7. Samlet kostnadsestimat	16
Referanser	17
Vedlegg I: Beregninger	18

Sammendrag

PwC AS og Advokatfirmaet PwC AS har blitt bedt om å foreta en analyse med beregning av kostnader for ulike kurs i normkritisk pedagogikk som er et av forslagene til #UnglDag-utvalget. Hovedformålet med den forenklete analysen er å synliggjøre kostnadsvirkningene, og dermed konsekvensen for offentlige budsjetter av å gjennomføre foreslått tiltak.

Tiltaket som er foreslått av #UnglDag-utvalget er et tredelt kompetanseløft i barnehage og grunnopplæringen, og et likestillingssekretariat i Utdanningsdirektoratet. Kompetanseløftets innhold er:

1. *Kompetanseløft: Normkritisk pedagogikk i barnehage og skole skal gi et større mulighetsrom og bidra til økt likestilling*
2. *Kompetanseløft for rådgivere og lærere i faget utdanningsvalg*
3. *Bedre undervisning om kjønn, kropp og seksualitet*
4. *Likestillingssekretariat i Utdanningsdirektoratet*

Det foreslåtte tiltaket er et omfattende, men nødvendig opplegg for kompetanseheving. Tiltaket vil nå bredt ut, og kursene som foreslås har stort omfang. Grunnet mange involverte, og dermed et betydelig antall kurs, og deltakere vil tiltaket medføre store budsjettmessige konsekvenser.

Nyttevirkningen av tiltakene vil være i form av oppfyllelse av en rettslig plikt, forankret i internasjonale konvensjoner og norsk lov, til å sikre likestilling i praksis i lek og læring i barnehager og skoler. Likestilling i praksis betyr like muligheter til å lære og få seg en utdanning. Utdanning er en forutsetning for å komme inn i arbeidslivet og sikre egen forsørgelse. I tillegg til å oppfylle en rettslig plikt, vil kurs som resulterer i kompetanseheving innen de foreslåtte områdene ha høy samfunnsnytte. Norge som nasjon er avhengig av å utnytte talentet og arbeidsevnen til flest mulig av sin befolkning for å kunne løse fremtidens utfordringer. Dette vil være avgjørende for å kunne bidra til en fortsatt velferdsstat i fremtiden. Statistikk og forskning viser at gutter generelt gjennomgående har lavere gjennomsnittskarakterer enn jenter og at dette spesielt gjør seg gjeldende for gutter med innvandringsbakgrunn. I tillegg viser forskning at de som ikke får seg utdanning lettere faller utenfor arbeidslivet, noe som gir økt risiko for utenforskap og ekskludering. Et mer likestilt arbeidsliv vil gi bedre tilgang på arbeidskraft, øke produksjonspotensialet, og lette finansieringen av fremtidens velferd. De samfunnsøkonomiske kostnadene ved å ikke gjennomføre tiltak som i bedre grad enn dagens undervisning sikrer like læringsmuligheter for jenter og gutter kunne også vært beregnet, men er ikke gjort av PwC i denne analysen.

Vi tillater oss å bemerke at det vil være mulig å måle en effekt av tiltaket ved å foreta en "følge-studie", ettersom det er #UnglDag-utvalgets anbefaling at kursvirksomheten bør foregå over en ti-årsperiode. Karakterstatistikker publiseres årlig. Det bør derfor være mulig å se om et systematisk arbeid med likestilling i pedagogikken i alle fag vil gi et ønsket resultat der karakterforskjellen mellom jenter og gutter utjevnes.

Ansvar

Denne forenklete analysen og tilhørende estimater er utarbeidet for #UngIDag-utvalget i samsvar med kontrakt datert juli 2019.

Våre vurderinger bygger på faktainformasjon som har fremkommet i møter og samtaler med ansatte i Kulturdepartementet og likestillingssentrene. I tillegg er det innhentet relevante nasjonale og regionale erfaringer. PricewaterhouseCoopers (PwC) har ikke foretatt noen selvstendig verifisering av informasjonen som har fremkommet, og vi inntår ikke for at den er fullstendig, korrekt og presis.

#UngIDag-utvalget har rett til å benytte informasjonen i denne rapporten i sin virksomhet, i samsvar med forretningsvilkårene i gjeldende kontrakt. PwC påtar seg ikke noe ansvar for tap som er lidt av utvalget eller andre som følge av at vår analyse er distribuert, gjengitt eller på annen måte benyttet i strid med disse bestemmelsene.

PwC beholder opphavsrett og alle andre immaterielle rettigheter til analysen. Dette inkluderer ideer, konsepter, modeller, informasjon og know-how som er utviklet i forbindelse med vårt arbeid.

Enhver handling som gjennomføres på bakgrunn av vår analyse foretas på eget ansvar.

1. Innledning

PwC AS og Advokatfirmaet PwC AS har blitt bedt om å kostnadsberegne et tredelt kompetanseløft rettet mot barnehage og skole for #UngIDag-utvalget. Arbeidet er utført av samfunnsøkonom Kristine Nøstdahl, cand.oecon, og Helga Aune, advokat, p.hd. Saksansvarlig advokat er Lene Sakariassen.

#UngIDag-utvalget utreder likestillingsutfordringer blant barn og unge i et kjønnsperspektiv. Utvalget har utredet hvilke likestillingsutfordringer barn og unge møter på sentrale arenaer og skal foreslå tiltak. Barnehage og skole er svært sentrale arenaer i barn og unges liv, og det er arenaer som i stor grad er styrt og drevet av sentrale, regionale og lokale myndigheter.

Det er et behov for en styrking av likestillingsperspektivet og en normkritisk pedagogikk i både barnehage, skole og utdanning. Dette er viktig for at barnehage og skole bidrar til å øke barn og unges mulighetsrom generelt og valg av utdanninger og yrker spesielt. Sist, men ikke minst tyder utvalgets utredning på at seksualundervisningen ikke fungerer godt nok. Det er behov for et kunnskapsløft i skolen på dette feltet.

Det på forespørsel fra #UngIDag-utvalget gjennomført en forenklet analyse av et skissert kompetanseløft i barnehage og skole samt en styrking av arbeidet med likestilling i opplæringssektoren gjennom opprettelse av et likestillingssekretariat i Udir.

2. Bakgrunn for oppdraget til PwC

At barn og unge skal ha økt valgfrihet og et større mulighetsrom, forutsetter at de har handlingsrom til å ta disse valgene.

Barnehage og skole er store, samfunnsbyggende institusjoner i Norge og en sentral del av barndommen og oppveksten. Nasjonale, regionale og lokale myndigheter skal sørge for at alle barn har gode pedagogiske tilbud både i barnehagen og i grunnopplæringen. Nasjonale myndigheter legger føringer for kvalitet og innhold. Å arbeide for likestilling og like muligheter for alle, er også en sentral del av mandatet til barnehager og grunnopplæringen.

Det er godt dokumentert at jenter og gutter blir møtt med tradisjonelle kjønnsforventninger i barnehagen. Det at gutter og jenter møtes ulikt, påvirker både kontakten med de ansatte, trivsel og språkutvikling. De første leveårene er en sensitiv periode for læring, og allerede fra 2-3 års alderen blir barn bevisste på kjønn og egen kjønnsidentitet. Det er derfor viktig at arbeidet med en normkritisk pedagogikk begynner allerede i barnehagen, og at barn allerede fra barnehagealder lærer om kjønn, kropp og grensesetting.

Skoleforskere peker på at undervisningen om likestilling har et sterkt historisk perspektiv, og slik sett blir fortellingen om likestilling noe vi har oppnådd. Den andre dominerende måten likestilling løftes inn i undervisningen på, er fortellingen om oss selv/det likestilte Norge på den ene siden og om de øvrige/de ulikestilte på den andre.

Det pedagogiske arbeidet i barnehage og skole skal aktivt motvirke kjønnsstereotyper og gi alternativer til kjønnsstradisjonell lek og læring. Å arbeide for likestilling og bidra til at barnehager og skolen bryter kjønnsstereotyper, krever kunnskap og vilje til å prioritere. Utredningen peker på at det er behov for både økt kunnskap og vilje til å kunne løfte likestillingsarbeidet og kjønnsperspektivet i barnehage og skole. Det er viktig at personalet har tilstrekkelig kunnskap faglig, didaktisk og pedagogisk, til å utfordre kjønnsstereotyper og bidra til å bryte tradisjonelle kjønnsroller. Det er også viktig at arbeidet blir prioritert av ledelsen.

Som en av vår tids store likestillingsutfordringer, gjenstår et kjønnsdelt arbeidsmarked i Norge. Det har skjedd en utjevning over tid i hvilke oppgaver menn og kvinner utfører, og dette skyldes særlig at kvinner har tatt mer utdanning og nye typer utdanning. Likevel må nesten halvparten av alle menn eller kvinner bytte yrke for at det norske arbeidsmarkedet skal få en jevn kjønnsfordeling.

2.1. Ungdom velger kjønnsstradisjonelt

Ungdom i Norge velger svært kjønnsstradisjonelle utdanninger, særlig innen yrkesfagene. Her er flere utdanningsprogram dominert av ett kjønn. For eksempel er helse- og oppvekstfag jentedominerte og bygg- og anleggsguttet dominerte. Flere tidligere høystatusfag er blitt, eller er i ferd med å bli, kvinnedominerte. Gutter og menn beveger seg i langt mindre grad inn i kvinnedominerte sektorer, bransjer og yrker. Det ser ut til at det på mange måter er guttene som begrenses mest med tanke på muligheter til å krysse over i jentedominerte aktiviteter og yrker.

For å bidra til å øke ungdommers mulighetsrom og frihet, er det behov for et bredt spekter av tiltak. Det er behov for at barnehage og skole bidrar til å øke barn og unges mulighetsrom generelt og valg av utdanninger og yrker spesielt. Et naturlig sted å starte vil bl.a. være med en normkritisk pedagogikk i barnehage og skole. Barnehage og skole kan bidra til å øke mulighetsrommet den enkelte har til å ta valg i tråd med egne interesser og evner, også når dette går på tvers av tradisjonelle kjønnsroller og forventninger.

Det er grunn til å legge særskilt vekt på kjønnssegregeringen i fag- og yrkesopplæringen, og på gutteperspektivet generelt.

2.2. Behov for en styrket seksualitetsundervisning

En viktig oppgave for skolen er å gi elevene kunnskap om mennesker som kjønnede og seksuelle vesener. Dette strekker seg utover ren kunnskap om reproduksjon, men skal omfatte både fysiske, emosjonelle og sosiale sider av kjønn, kropp og seksualitet. Regjeringens strategi peker på at barnehage og skole har ansvar for å "Sikre barn og unge kunnskap og kompetanse om kjønn og kropp, grenser, seksualitet og seksuell helse". Kompetansemål og temaer knyttet til kropp, grenser og seksualitet inngår i flere fag i grunnskolen, særlig naturfag, samfunnsfag og KRLE (kristendom, religion, livssyn og etikk), men også norsk og kroppsøving. Temaet tas opp med ulik styrke og vinkling i løpet av skoleløpet og det er fastsatt kompetansemål i naturfag, samfunnsfag og KRLE. Læreplanen i ulike fag vektlegger seksualundervisningen ulikt, og drar opp ulike perspektiv på ulike alderstrinn. Også undervisningen om kropp, kjønn og seksualitet skal bidra til økt likestilling og til å bryte kjønnsstereotyper. Seksualundervisningen har over tid blitt kritisert fra flere hold, fra elever og foresatte, lærere, media og forskere. En uavhengig faggruppe bestående av forskere, skoleledere, lærere, helsesøstre og elever har utarbeidet anbefalinger om hvordan undervisning om seksualitet i skolen kan styrkes. En av fire anbefalinger er at det iverksettes et kompetanseløft knyttet til undervisning om seksualitet og kjønn.

På bakgrunn av dette ønsker utvalget en samfunnsøkonomisk utredning av et tredelt tiltak som skal bidra til et kompetanseløft i barnehage og skole. Utredningen innebærer også en beregning av å opprette og drifte et likestillingssekretariat i Utdanningsdirektoratet. Sekretariatet skal bidra til å styrke arbeidet med å integrere likestilling i alle deler av opplæringssektoren. Et sekretariat vil bidra både til å øke trykket på å gjennomføre tiltak, men også bidra til at opplæringssektoren blir i stand til å arbeide langsiktig og kontinuerlig med likestilling på alle nivå, jamfør aktivitetsplikten offentlige myndigheter har ifølge likestillings- og diskrimineringsloven. Sekretariatet skal koordinere kompetanseløftet, men skal også ha en rekke andre funksjoner.

3. Kort om rettslig regulering som element i samfunnsnytte-vurderingen

Retten til utdanning og retten til likestilling er to menneskerettigheter[1]. Omformulert kan disse to rettighetene uttrykkes som: Lik rett til utdanning uavhengig kjønn og de andre vernede grunnlagene som etnisitet, nedsatt funksjonsevne, alder, religion m.m. De færreste vil i Norge si at de er motstander av like utdanningsmuligheter for jenter og gutter. Etter loven skal barn ha like muligheter. Statistikk forteller likevel om flere systematiske utfordringer i utdanningssystemet der skillelinjer går etter kjønn. Guttene har dårligere karakterpoeng enn jenter både ved nasjonale prøver, 5 og 8 trinn, i ungdomsskolen og

videregående utdanning¹. Denne skjevheten i karakterer fra utdanning, forplanter seg i høyere utdanning. Opptak til prestisjefylte studier er avhengig av kompetansevurderinger som karakterene er et uttrykk for. Gutter er i sterkt mindretall i yrker som medisin, jus, odontologi, veterinærstudiet og psykologi. Jenter er i mindretall i yrker som it- og teknologi. Mens fokuset i næringslivet de siste årene har handlet om å få flere kvinner inn i ledende stillinger, så vil fremtidens utfordring være å få tilsatt tilstrekkelig kvalifiserte menn i enkelte yrker. Det norske arbeidsmarkedet er generelt sterkt kjønnsdelt, der jenter og gutter foretar kjønnsstradisjonelle utdannings- og yrkesvalg.

Det er åpenbart at barnehager og skoler (og foreldre) ikke handler på en tilstrekkelig god måte for å sikre alle barn like læringsmuligheter. Forskning viser at dette er vanskelig å få til, blant annet fordi lærere (og foreldre) ikke ser 1) at det skjer en forskjellsbehandling, gjennom våre ubevisste holdninger til kjønnsroller, se note 1-3. Videre ser ikke lærerne 2) hvordan de tradisjonelle kjønnsrollemønstrene resulterer i ulik læring som vil kunne få konsekvenser mange år senere etter at barnet er sluttet i barnehage og grunnskole. Lærerne mangler også 3) læremidler og kurs som kan vise dem ved eksempler hvordan likestilling skal integreres i pedagogikken i alle læringsmål og fag.

Forskning viser at nettopp kjønnsrollene leder til ulike læringsmuligheter. Kjønnsrollene fører til at jenter får øvd på visse ferdigheter, mens guttene får øvd på andre ferdigheter. Fordi gutter og jenter ikke blir møtt på samme måte med like forventninger til mestringsnivå, så får de heller ikke like muligheter til læring.

Ettersom retten til utdanning og retten til like muligheter uavhengig av kjønn (og de andre grunnlagene) er menneskerettigheter, betyr det at dette er rettigheter som er individuelle og ukrenkelige rettigheter som tilligger hvert enkelt individ. Siden forskjellsbehandlingen, i form av ulike muligheter i læring i barnehage og skole, skjer nesten umerkelig i hverdagen, og først manifesterer seg i prøveresultater og statistikk over karakterer, vil det ikke være enkeltindivider som vil stå frem og si: "jeg ble diskriminert på individuelt grunnlag". Statistikken forteller imidlertid om at det skjer en forskjellsbehandling av kjønn på strukturelt grunnlag.

Med strukturer menes den måten ubevisste holdninger til kjønnsrollemønstre, ulike forventninger til jenter og gutters resulterer i ulike muligheter til å øve og lære. Manglende fokus på hvilken betydning kjønnsrolleforventninger gjør at likestilling ikke integreres i pedagogikken. Myndigheter og eiere av barnehager og skoler er rettslig forpliktet til å sikre barna like læringsmuligheter og er ansvarlig for å sikre at de strukturelle rammene i organisering av arbeid og undervisning ikke resulterer i diskriminering på

[1] Retten til utdanning og retten til like muligheter uavhengig av kjønn er begge to menneskerettigheter som gjelder som norsk lov, se Lov om barnehager (barnehageloven, bhgl.) av 17. juni 2001 nr. 64 § 1, Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa av 17. juli 1998 nr. 61 (opplæringslova, oppl.) § 1-1, Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven av 16. juni 2017 nr. 51, § 1, 6 følgende.

[2] Aud Torill Meland and Elsa Helen Kaltvedt: Tracking gender in kindergarten, Journal Early Childhood and Care, 18. March 2017, <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03004430.2017.1302945>.

Se også M. Lynch: Guys and dolls: a qualitative study of teachers' views of gendered play in kindergarten, Journal Early Childhood and Care, 17. October 2014. Volume 185, 2015 - [Issue 5](http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03004430.2014.950260?src=recsys), <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03004430.2014.950260?src=recsys>.

[3] Se Fortalen til FN's kvinnediskrimineringskonvensjon (FN's kvinnekonvensjon) og konvensjonspartenes forpliktelse til å motarbeide diskriminering på strukturelt grunnlag som følger av artikkel 2 samt artikkel 5a. Se mer om vern mot diskriminering på strukturelt grunnlag i Rebecca J. Cook and Simone Cusack, Gender Stereotyping. Transnational Legal Perspectives, Pennsylvania University Press 2011.

¹ Se SSB og Utdanningsdirektoratets årlige statistikk over karakterer i skolen.

strukturelt grunnlag. Dette følger av barnehageloven, opplæringsloven, likestillings- og diskrimineringsloven i tillegg til grunnloven og menneskerettighetskonvensjoner. Myndigheter og eiere av barnehager og skoler er rettslig forpliktet til å utforme pedagogikken på en slik måte at alle barn får like læringsmuligheter i lek og læring. Med begrepet strukturer vises det også til normer, kulturer, holdninger som påvirker organisering av fritidsaktiviteter og kulturliv m.m.

For å sikre barns rett til like læringsmuligheter er det nødvendig å arbeide systematisk med kursing og formidling av lærerne om hvordan likestilling kan integreres i pedagogikken² (normkritisk pedagogikk-kurs). I tillegg å oppfylle en rettslig plikt, vil slike kurs ha stor samfunnsnytte. Norge som nasjon er avhengig av å utnytte hele talentet og arbeidsevnen til flest mulig av sin befolkning for å kunne løse fremtidens utfordringer. Dette vil være avgjørende for å kunne bidra til en fortsatt velferdsstat i fremtiden. I tillegg viser forskning at de som ikke får seg utdanning lettere faller utenfor arbeidslivet, noe som gir økt risiko for utenforskap og ekskludering.

Myndigheter og eiere av barnehager og skoler er rettslig forpliktet til å dokumentere sitt arbeid for å sikre like læringsmuligheter på en slik måte at tilsynsmyndigheter kan føre tilsyn med det arbeid som er gjort for å oppfylle lovens krav om like læringsmuligheter³. Barnehagemyndighetene er kommunen som er gitt kompetanse til å føre tilsyn med at barnehagelovens regler overholdes jf. Barnehageloven § 16⁴.

- **Retten til utdanning** er presisert i FNs Verdenserklæring artikkel 26 som sier i første ledd, første setning: *"Everyone has the right to education"*. Artikkel 26 annet ledd, første setning presiserer at utdanning skal bidra til å styrke respekten for menneskerettighetene: *"Education shall be directed to the full development of the human personality and to the strengthening of respect of human rights and fundamental freedoms."* Retten til utdanning er inntatt i flere konvensjoner, blant annet Europarådets konvensjon [4. november 1950](#) om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter som ble endret ved ellefte protokoll 11. mai 1994 og fjortende protokoll 13. mai 2004, med følgende tilleggsprotokoller (EMK), De forente nasjoners internasjonale konvensjon 16. desember 1966 om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK), De forente nasjoners internasjonale konvensjon 20. november 1989 om barnets rettigheter med følgende tilleggsprotokoller (Barnekonvensjonen) og De forente nasjoners internasjonale konvensjon 18. desember 1979 om avskaffelse av alle former for diskriminering av kvinner med tilleggsprotokoll 6. oktober 1999 (KDK eller FNs kvinnekonvensjon), alle inntatt i menneskerettsloven av 21. mai 1999 nr. 30. Retten til utdanning har en særskilt posisjon etter som det er en rett i seg selv, men samtidig er en forutsetning for å kunne nyte godt av de øvrige menneskerettighetene.
- Retten til likestilling og ikke-diskriminering følger av Verdenserklæringen om menneskerettighetene fra 1948 som åpner med det menneskerettslige utgangspunktet i artikkel 1 begrunnet i at alle mennesker er født frie og med samme menneskeverd. Artikkel 2 stadfester at menneskerettighetene skal utøves uten noen former for diskriminering: *"Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status."* Likhetsprinsippet og ikke-diskrimineringsprinsippet er videre formulert i artikkel 7: *"All are entitled to equal protection against any discrimination in violation of this Declaration and against any incitement to such discrimination."* Likebehandlingsprinsippet og ikke-diskrimineringsprinsippet er presisert i en rekke konvensjoner, eksempelvis EMK art. 14, SP art. 26, ØSK art. 2 og 3, Barnekonvensjonen artikkel 2 og

² Se Aune, Helga: *Like læringsmuligheter for jenter og gutter i barnehage og skole*. Likestilling i pedagogikken, Fagbokforlaget 2019.

³ Tilsyn bør i tillegg til kontroll handle om å veilede hvordan ting kan gjøres for å sikre at elevenes rett blir oppfylt. Regler for tilsyn i barnehage og skole følger av opplæringsloven og barnehageloven samt kommuneloven. Se: Retten i skolen, Andenæs og Møller (red.), kap.5 av Sivesind mfl., kap.6 av Andenæs og kap.15 av Hall.

⁴ Se Utdanningsdirektoratet (2013). Metodehåndbok for tilsyn – en håndbok i metode for tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven Oslo: The Norwegian Directorate for Education and Training. Hentet fra <http://www.udir.no/Regelverk/Tilsyn/Metode-for-tilsyn/>.

ikke minst FNs kvinnekonvensjon som spesielt fokuserer på de strukturelle hindringene som står i veien for likestilling.

4. Tredelt kompetanseløft og likestillingssekretariat i Utdanningsdirektoratet

Tiltaket som er foreslått av #UngIDag-utvalget er et tredelt kompetanseløft i barnehage og grunnsopplæringen, og et likestillingssekretariat i Utdanningsdirektoratet. Kompetanseløftets innhold er:

1. *Kompetanseløft: Normkritisk pedagogikk i barnehage og skole skal gi et større mulighetsrom og bidra til økt likestilling*
2. *Kompetanseløft for rådgivere og lærere i faget utdanningsvalg*
3. *Bedre undervisning om kjønn, kropp og seksualitet*
4. *Likestillingssekretariat i Utdanningsdirektoratet*

Hovedformålet med den forenklete samfunnsøkonomiske analysen er å synliggjøre kostnadsvirkningene av tiltaket, og konsekvensen for offentlige budsjetter. Det er dermed hensiktsmessig å benytte en kostnadseffektivitetsanalyse, der det kun er kostnadssiden som verdsettes i kroner.

Basert på samtaler med sekretariatet og representanter for likestillingssettene er det identifisert kostnadsdrivere, og utarbeidet kostnadsanslag for utførelse av kurs.

4.1 Kostnadsvirkninger

Et tiltaks kostnadsvirkninger omfatter all bruk av ressurser som følger av tiltaket, herunder investerings- og anskaffelseskostnader, drifts- og vedlikeholdskostnader. For tiltak som finansieres over statsbudsjettet vil det også tilkomme kostnader knyttet til skattefinansiering, som er et effektivitetstap forårsaket av skattekilen mellom produsent- og konsumentpris.

Nytte og kostnadsvirkninger inntreffer sjeldent på samme tidspunkt. Kostnader som påløper nå, har større verdi enn kostnader i fremtiden. Jo lenger frem tid kostnader og gevinster påløper, jo lavere vil nåverdien av kostnadene være. Kostnadene er dermed neddiskontert ved kalkulasjonsrenten⁵ over 10-årsperioden. Vi brukt en kalkulasjonsrente på 4 prosent som tilsvarer den risikofrie kalkulasjonsrenten⁶. Det er beregnet nåverdi av totale kostnader av tiltak inkl. og ekskl. skattefinansieringskostnad⁷.

4.2 Avgrensninger

Det er i analysen ikke foretatt noen realprisjustering. Det er forutsatt at alle priser har samme vekstrate, konsumprisindeksen, og dermed holder seg reelt uendret gjennom analyseperioden.

Det er estimert totale kostnader for tiltakene som helhet, og en videre fordeling av geografiske områder, størrelsesforhold og skalering av midler til settene er ikke beregnet i denne analysen.

Reisekostnader er ikke inkludert i analysen grunnet usikkerhet knyttet til lokasjoner, og faktisk størrelse på kurs i de ulike regionene. Det må merkes at det vil påløpe betydelige reisekostnader, særskilt i grisgrendte strøk. Størrelsen på denne kostnaden er meget usikker, men det er viktig at det avsettes midler til kostnader knyttet til reise.

4.3 Risiko og usikkerhet

Det vil i alle beregninger som er avhengig av fremtidig utvikling være større eller mindre grad av usikkerhet. Kostnadsestimatene i analysen er i høy grad basert på anslag, og det er betydelig usikkerhet knyttet til estimatene. Det er spesielt usikkerhet knyttet til kostnad på gjennomføring, herunder antall kurs, deltakere per kurs og lokalisering. Dersom tiltakets nyttevirkninger verdsettes vil man med fordel kunne

⁵ Kalkulasjonsrenten reflekterer kostnaden av å binde kapital i et samfunnsøkonomisk perspektiv.

⁶ Finansdepartementet (2014).

⁷ Nåverdien av total kostnad for 10-årsperioden er videre brutt ned til en gjennomsnittsnåverdi per år.

gjøre en sensitivitetsanalyse på et senere tidspunkt, med mål om å analysere hvordan kritiske usikkerhetsfaktorer påvirker tiltakets lønnsomhet.

5. Identifiserte kostnadselementer

Gjennomføring av tiltaket vil medføre kostnader for samfunnet. I denne analysen er det estimert kostnader som påløper ved gjennomføringen av kompetanseløftet.

5.1 Deltakere

Størrelsen på de aktuelle målgruppene definert i oppdragsbeskrivelsen er beregnet med utgangspunkt i tilgjengelig statistikk⁸. Basert på samtale med sekretariatet, Likestillingssentrene og Reform, er det videre utarbeidet et anslag på antall deltakere per kurs i de ulike kompetanseløftene.

Grunnet ulike geografiske forutsetninger i landet, vil optimal størrelse på kurs variere. I sentrale strøk vil det være realistisk å dimensjonere for kurs med flere deltakere enn i grisgrendte strøk, og det er i denne analysen tatt utgangspunkt i et deltagerantall som ligger noe under maksimal kapasitet.

5.2 Gjennomføring

Det er på overordnet nivå lagt til grunn et anslag på kostnad av et heldagskurs, som danner grunnlaget for videre kostnadsestimater. Kostnadsestimatet er ekskl. reisekostnader, herunder reisetid og -utlegg. Deltakernes tidskostnad for kursdeltakelse er hensyntatt gjennom prissetting av vikarbruk.

Kostnader knyttet til gjennomføring av kurs

Administrasjon og forankring ⁹	10 % påslag
Forberedelser	240 timer/dag per kursløp (60 timer for hvert senter) ¹⁰
Gjennomføring ¹¹	30 000 per dag
Beverting ¹²	200 kr per person
Vikarkostnad barnehage ¹³	205 kr/time
Vikarkostnad lærer	280 kr/time
Materiell ¹⁴	5 % påslag

For kompetanseløp som skal legges ut på anbud (2 og 3)¹⁵, er det tatt utgangspunkt i kostnader for kompetanseløft 1, og det forutsettes at tilbyder innehar tilsvarende kompetanse og erfaring som

⁸ Utdanningsforbundet (2018): Nøkkeltall for grunnskolen, SSB barnehagestatistikk (2018).

⁹ Kostnader knyttet til samarbeid på tvers av sentrene, påmelding og diverse administrasjon i forkant av gjennomføring.

¹⁰ Timeanslag forberedelser er anslått i samarbeid med likestillingssentrene. Grunnlaget for estimatet er basert på fordel knyttet til deres kompetanse på området og erfaringer med å holde kurs innen tematikken

¹¹ Kostnader knyttet til leie av lokaler og forelesere/fasilitatorer. For kurs over flere dager er det lagt til en fast tilleggskostnad på 8 000, da det er sannsynlig at det vil være behov for innleie av eksterne forelesere/eksperter.

¹² Dette er et nøkternt estimat. Kostnad for bevertning vil være avhengig av kurslokaler. Gitt en lav sats for bevertning vil dette forutsette at kursene holdes i lokaler som tilbyr enkel bespisning.

¹³ Timepris inkl. sosiale kostnader. Timeantall for vikarer er satt til 5 timer for lærervikar og 7,5 timer for vikar i barnehage.

¹⁴ Trykk av informasjonsbrosjyrer, plakater m.m., samt annet nødvendig kontorrekvisita, eksempelvis notatblokker og penner

¹⁵ Kompetanseløft for rådgivere og lærere i faget utdanningsvalg, og Kompetanseløft: Bedre undervisning om kjønn, kropp og seksualitet.

likestillingssettene og Reform, slik at kostnader for forberedelse og gjennomføring vil ligge på samme nivå.

5.3 Offentlige skattefinansieringskostnader

Tiltak som finansieres over offentlige budsjetter påfører samfunnet et effektivitetstap. Skattefinansieringskostnaden er den marginale kostnaden ved å hente inn en ekstra skattekrone. I tråd med Finansdepartementet¹⁶ settes skattekostnaden til 20 øre per investerte krone.

6. Kostnadseffektivitetsanalyse

Kostnadseffektivitetsanalyser av tiltaket er beregnet for hvert kompetanseløft. Resultatene er presentert som årlige kostnader, samt uttrykt ved nåverdien av årlige kostnader, både inkludert og ekskludert skattefinansieringskostnad.

6.1 Normkritisk pedagogikk i barnehage og skole - større mulighetsrom og bidrag til økt likestilling

Kurset skal rettes inn mot barnehage, grunnskolen og hos FM som fører tilsyn med likestillingsarbeid i barnehage og grunnopplæring, i alle kommuner. Oversikt over målgruppene er presentert i tabell 1.1.

For å gjennomføre kompetanseløftet, vil likestillingssettene og Reform motta en øremerket tilleggsbevilgning fra utdanningsmyndighetene.

Det er foreslått to alternative modeller for kompetanseløftet. Hovedforskjellen på de to modellene er omfang. Modell 1 inneholder et obligatorisk kurs, hvor man sikter på å nå hele målgruppen over en tiårsperiode. Modell 2 har ikke obligatorisk kurs, men istedenfor en nasjonal konferanse, hvor omfanget er betydelig mindre, både med hensyn til antall kurs i perioden, og deltakere. Estimert kostnad for de ulike alternativene er presentert i tabell 1.2 og 1.3.

Tabell 1.1: Oversikt målgruppe

Pedagoger barnehage ¹⁷	31 259
Kontaktlærere grunnopplæring	38 948
Ledere grunnopplæring ¹⁸	2 934
Fylke ¹⁹	22
Total målgruppe	73 497

For gjennomføring av modell 1 vil total bevilgning for kurs medføre en kostnad på 31,9 MNOK per år i 10 år, med nåverdi 26,9 MNOK, se tabell 1.2. Gitt størrelse på kurset vil modell 1 innebære avholdelse av 179 kurs per år, fordelt på likestillingssettene og Reform.

¹⁶ Finansdepartementet, 2014. *Rundskriv R-109/2014*.

¹⁷ Beregnet ved bruk av pedagognormen, ut fra fra statistikk over antall barnehagebarn, antall barnehager og aldersinndeling, ssb 2018, Lovdata, 2018.

¹⁸ Kontaktlærere og ledere i grunnopplæringene er hentet Utdanningsforbundet (2018): Nøkkeltall for grunnskolen t.o.m. skoleåret 2017/18.

¹⁹ Antall fylker fra 2020, to deltakere per fylke.

Tabell 1.2: Modell 1								
		Omfang per samling	Deltaker grunnlag (totalt)	Antall kurs per år	Estimert kostnad per kurs	Estimert kostnad per år	Nåverdi kostnad per år	Nåverdi kostnad per år inkl. skattefinansieringskostnad
Kurs i likestilling og normkritisk pedagogikk	Obligatorisk	1 dag	73 497	91	163 127	14 926 132	12 590 687	15 108 824
Kurs i likestilling og normkritisk pedagogikk ²⁰	Åpent tilbud	3 dag	16 500	55	257 313	14 152 190	11 937 841	14 325 409
Utviklingsprosjekt i likestilling og normkritisk pedagogikk ²¹	Åpent tilbud	1 dag	9 900	33	85 395	2 818 028	2 377 100	2 852 520
Totalt			99 563	179		31 896 349	26 905 628	32 286 753

For gjennomføring av modell 2, vil total bevilgning medføre en kostnad på omlag 17,2 MNOK, med nåverdi på 14,5 MNOK ekskl. skattefinansieringskostnad, se tabell 1.3. Gitt størrelse på kurset vil modell 2 innebære avholdelse av 88,5 kurs/konferanser per år, fordelt på likestillingssentrene og Reform.

Tabell 1.3: Modell 2								
		Omfang per samling	Deltaker grunnlag (totalt)	Antall kurs per år	Estimert kostnad per kurs	Estimert kostnad per år	Nåverdi kostnad per år	Nåverdi kostnad per år inkl. skattefinansieringskostnad
Kurs i likestilling og normkritisk pedagogikk	Åpent tilbud	3 dag	16 500	55	257 313	14 152 190	11 937 841	14 325 409
Utviklingsprosjekt i likestilling og normkritisk pedagogikk ²²	Åpent tilbud	1 dag	9 900	33	85 395	2 818 028	2 377 100	2 852 520
Nasjonal konferanse om normkritisk pedagogikk i skole og ansatte ²³	Åpent tilbud	1 dag	1 250	0,5 ²⁴	491 898	245 949	207 466	248 960
Totalt pr år			27 650	88,5		17 216 166	14 522 407	17 426 889

6.2 Kompetanseløft for rådgivere og lærere i faget utdanningsvalg

Følgende kompetanseløft, Kompetanseløft 2, er rettet mot rådgivere og lærere i faget utdanningsvalg, og er et tiltak som sikter å øke kunnskapen om betydningen av kjønn for yrkesvalg. Kompetanseløftet skal legges ut på anbud, så hvem som vil stå for den praktiske gjennomføringen er usikkert. Det forutsettes at gjennomfører innehar tilsvarende nivå av kompetanse og erfaring innenfor temaene som likestillingssentrene. På bakgrunn av dette antas det at kostnadsnivå vil ligge på nivå med kompetanseløft

²⁰ 5 kursrekker à 3 dager i hvert fylke, med 30 deltakere per kurs hvert år i tiårsperioden. Totalt deltakergrunnlag og deltakere per kurs er hhv. beregnet ut fra omfang og antall kursrekker foreslått av utvalget, og optimal størrelse på kurs er videre anslått på bakgrunn av samtaler med likestillingssenter Hamar. Antallet kursrekker i fylket må tilpasses størrelsen på fylket etter den nye regionsreformen.

²¹ Utviklingsnettverk bestående av 3 barnehager og skoler, med 10 deltakere fra personalgruppen ved skolen/barnehagen, som gir 30 deltakere per kurs. Nettverkene møtes til felles samlinger med veiledning fra likestillingssentrene tre ganger i løpet av året.

²² Som fotnote 20.

²³ Som fotnote 21.

²⁴ Nasjonal konferanse holdes annethvert år, med 250 deltakere. Deltakerantall per konferanse er anslått av utvalget.

1. For kompetanseløft 2 er det lagt opp til en kapasitet på 1000 kursdeltakere per år²⁵ for både kurs, og utviklingsprosjekt i tiårsperioden. Oversikt over estimerte kostnader for kompetanseløftet er presentert i tabell 2.1.

Tabell 2.1: Kompetanseløft for rådgivere og lærere i faget utdanningsvalg								
		Omfang per samling	Deltaker grunnlag (totalt)	Antall kurs (per år)	Estimert kostnad per kurs	Estimert kostnad per år	Nåverdi kostnad per år	Nåverdi kostnad per år inkl. skattefinansieringskostnad
Kurs i likestilling og normkritisk pedagogikk, kjønn og utdanningsvalg	Obligatorisk	1 dag	10 000	13	164 740	2 059 250	1 737 046	2 084 455
Utviklingsprosjekt i likestilling og normkritisk pedagogikk, kjønn og utdanningsvalg	Åpent tilbud	3 dager	10 000	13	401 220	5 015 250	4 230 530	5 076 636
Nasjonal konferanse og erfaringsutveksling om rådgiving i utdanning og yrkesvalg i et kjønnsperspektiv	Åpent tilbud	1 dag	1 250	0,5	491 500	245 750	207 298	248 758
Totalt			21 250	26,5		7 320 250	6 174 874	7 409 848

Tiltaket vil innebære avholdelse av 26,5 kurs per år i tiårsperioden. Estimert kostnad per år er beregnet til omlag 7,3 MNOK, med nåverdi 6,2 MNOK ekskl. skattefinansieringskostnad.

6.3 Kompetanseløft: Bedre undervisning om kjønn, kropp og seksualitet

Kompetanseløft for lærere som har fag der undervisning om kropp, kjønn og seksualitet inngår. Også dette kompetanseløftet er foreslått lagt ut på anbud, og her gjelder forutsetninger om kostnadsnivå som for kompetanseløft 2. Det er også for kompetanseløft 3 estimert kostnad for kurs gitt 1000 deltakere per år²⁶. Oversikt over estimerte kostnader for kompetanseløftet er presentert i tabell 3.1.

Kompetanseløftet inneholder to kursopplegg over flere dager, med totalt 46,5 kurs per år i tiårsperioden. Estimert kostnad per år er beregnet til 12,4 MNOK per år, med nåverdi 10,4 MNOK, ekskl. skattefinansieringskostnad.

²⁵ Faktisk størrelse på målgruppen er ikke beregnet. Antall kursdeltakere definert av utvalget, da målgruppen ikke er rett frem å beregne. Metodisk tilnærming var derfor å estimere kostnaden av å kurse 1000 rådgivere og lærere i faget utdanningsvalg per år, til sammen 10 000 i perioden, gitt kursstørrelse på 80 deltakere per kurs. Dette tilsier at det hver skole vil i gjennomsnitt ha 3,5 deltakere, basert på antall skoler skoleåret 2017/18 (Utdanningsforbundet, 2018.)

²⁶ Som fotnote 25.

Tabell 3.1: Bedre undervisning om kjønn kropp og seksualitet

		Omfang	Deltaker grunnlag (totalt)	Antall kurs per år	Estimert kostnad per kurs	Kostnad per år	Nåverdi kostnad per år	Nåverdi kostnad per år inkl. skatte- finansierings kostnad
Kurs i undervisning i kjønn, kropp og seksualitet	Obligatorisk	2 dag	10 000	13	321 480	4 018 500	3 389 738	4 067 686
Seminar-rekke i undervisning i kjønn, kropp og seksualitet ²⁷	Åpent tilbud	3 dag	9 900	33	246 042	8 119 380	6 848 966	8 218 760
Nasjonal konferanse om seksualitets- undervisning	Åpent tilbud	1 dag	1 250	0.5	491 500	245 750	207 298	248 758
Totalt			21 150	46,5		12 383 630	10 446 003	12 535 203

6.4 Likestillingssekretariat i Utdanningsdirektoratet

Hensikten med likestillingssekretariatet er å styrke arbeidet med likestillingsintegrering, samt at sekretariatet skal koordinere tiltak. Forslaget er at sekretariatet kan opprettes på permanent basis, men minimum ti år. På grunnlag av dette beregnes det kostnad for drift av likestillingssekretariatet per år.

Likestillingssekretariatet skal organiseres som en mindre enhet i Utdanningsdirektoratet. Administrasjon og andre løpende driftskostnader er ikke belyst, da disse ikke er av betydelig størrelse, og antas å gå inn Utdanningsdirektoratets ordinære drift. Det er hovedsakelig sett på personalkostnader, samt at det er gjort et anslag behov for midler knyttet til iverksetting av tiltak og følgeforskning.

Midler til forskning og utvikling er et grovt anslag, ettersom det ikke er skissert opp konkrete planer, og dermed eksisterer det lite tilgjengelig grunnlag for videre estimering. Det er tatt utgangspunkt i dagens lønnsnivå, og ikke sett på lønnsutvikling²⁸. Oversikt over estimerte kostnader for likestillingssekretariatet er presentert i tabell 4.1.

Tabell 4.1: Likestillingssekretariat i Utdanningsdirektoratet

	Estimert kostnad per år	Nåverdi kostnad per år	Nåverdi kostnad per år inkl. skattefinansieringskostnad
Personalkostnader ²⁹	3 750 000	3 163 249	3 795 249
FoU	10 000 000	8 435 332	10 122 398
Totalt pr år	13 750 000	11 598 581	13 918 297

Totale kostnader for likestillingssekretariatet er grovt estimert til 13,8 MNOK per år, med nåverdi 11,6 MNOK ekskl. skattefinansieringskostnad. Bevilgning for kompetanseløftet vil komme i tillegg til kostnadsanslag presentert i tabell 4.1.

²⁷ Deltakergrunnlag beregnet med utgangspunkt i utvalgets forslag, 3 seminarrekker i hvert fylke hvert år, med maks 30 deltakere pr. seminar.

²⁸ Begrunnet i metodekapittel.

²⁹ Lønnskostnader er inkludert sosiale kostnader.

7. Samlet kostnadsestimat

Tiltakets årlige totale kostnadsestimat er presentert i tabellene under. Tabell 5.1 og 5.2 gir oversikt over estimerte kostnader knyttet til gjennomføring av kursopplegg for hele tiltaket, ekskl. reisekostnader, som begrunnet tidligere.

Tabell 5.1 Kompetanseløft og bygging av struktur ved valg av modell 1			
	Kostnad per år	Nåverdi kostnad per år	Nåverdi kostnad per år inkl. skattefinansieringskostnad
Normkritisk pedagogikk i barnehage og skole			
Modell 1	31 896 349	26 905 628	32 286 753
Kompetanseløft for rådgivere og lærere i faget utdanningsvalg	7 320 250	6 174 874	7 409 848
Kompetanseløft: Bedre undervisning om kjønn, kropp og seksualitet	12 383 630	10 446 003	12 535 203
Likestillingssekretariat	13 750 000	11 598 581	13 918 297
Totale kostnader per år	65 350 229	55 125 086	66 150 101

De årlige kostnadene er estimert til 65,4 MNOK med nåverdi 55,1 MNOK ekskl. skattefinansieringskostnad, ved valg av modell 1 under kompetanseløft .

Tabell 5.2 Kompetanseløft og bygging av struktur ved valg av modell 2			
	Kostnad per år	Nåverdi kostnad per år	Nåverdi kostnad per år inkl. skattefinansieringskostnad
Normkritisk pedagogikk i barnehage og skole			
Modell 2	17 216 166	14 522 407	17 426 889
Kompetanseløft for rådgivere og lærere i faget utdanningsvalg	7 320 250	6 174 874	7 409 848
Kompetanseløft: Bedre undervisning om kjønn, kropp og seksualitet	12 383 630	10 446 003	12 535 203
Likestillingssekretariat	13 750 000	11 598 581	13 918 297
Totale kostnader per år	50 670 046	42 741 865	51 290 237

De årlige kostnadene er estimert til 50,7 MNOK, med nåverdi 42,7 MNOK ekskl. skattefinansieringskostnad, ved valg av modell 2 under kompetanseløft 1.

Referanser

Finansdepartementet, 2014. *Rundskriv R-109/2014 Prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser mv.*,

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fin/vedlegg/okstyring/rundskriv/faste/r_109_2014.pdf.

DFØ, 2018. *Veileder i samfunnsøkonomiske analyser, Direktoratet for økonomistyring*

<https://dfo.no/filer/Fagomr%C3%A5der/Utreddinger/Veileder-i-samfunnsokonomiske-analyser.pdf>

Lovdata, 2018. *Forskrift om endring i forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager*

<https://lovdata.no/static/lovtidend/ltavd1/2018/sf-20171219-2418.pdf>

Utdanningsdirektoratet, 2019. *Antall barn i barnehagen - alder*

<https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/antall-barn-bhg-alder/>

Utdanningsforbundet, 2018. *Nøkkeltall for grunnskolen*

<https://www.utdanningsforbundet.no/var-politikk/kunnskapsgrunnlag/publikasjoner/2018/nokkeltall-for-grunnskolen-t.o.m.-skolearet-201718/>

NOU 2019:3. *Nye sjanser – bedre læring. Kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp.*

<https://www.regjeringen.no/contentassets/8b06e9565c9e403497cc79b9fdf5e177/no/pdfs/nou20192019003000dddpdfs.pdf>

SSB (2018). *Barnehagestatistikk*

<https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/barnehager>

Vedlegg I: Beregninger

Kompetanseløft 1 Normkritisk pedagogikk i barnehage og skole skal gi et større mulighetsrom og bidra til økt likestilling	Modell 1				Total
	Obligatorisk	Åpent tilbud			
	Kurs	Kurs	Samlig hvert fylke		
	<i>1 dag</i>	<i>3 dager</i>	<i>1 dag</i>		
Deltakere per kurs	80	30	30		
Antall kurs	915	550	330	1 795	
kurs per år	91	55	33	179	
Kostnad kurs					
gjennomføring	27 436 071	49 500 000	9 900 000	86 836 071	
tillegg gj.føring dag 2-3		4 400 000		4 400 000	
Forberedelser	240 000	720 000	240 000	1 200 000	
Adm	2 743 607	4 950 000	990 000	8 683 607	
bespisning	14 632 571	9 900 000	1 980 000	26 512 571	
Materiell	1 371 804	2 475 000	495 000	4 341 804	
Vikar Lærer	54 682 992	36 997 026	6 949 800	98 629 818	
Vikar pedagog	48 154 269	32 579 869	7 625 475	88 359 614	
Total	149 261 315	141 521 895	28 180 275	318 963 485	
Per år	14 926 132	14 152 190	2 818 028	31 896 349	
kostnad per kurs	163 127	257 313	85 395		
Nåverdi (ekskl. Skattefinansieringskostnad)	12 590 687	11 937 841	2 377 100	26 905 628	
Nåverdi (inkl. Skattefinansieringskostnad)	15 108 824	14 325 409	2 852 520	32 286 753	

Kompetanseløft 1 Normkritisk pedagogikk i barnehage og skole skal gi et større mulighetsrom og bidra til økt likestilling	Modell 2			
	Åpent tilbud			
	Kurs	Utviklingsprosjekt	Nasjonal konferanse	
	<i>3 dager</i>	<i>1 dag</i>	<i>1 dag</i>	
Deltakere per kurs	30	30	250	
Antall kurs	550	330	5	885
kurs per år	55	33	0,5	89
Kostnad kurs				
gjennomføring	49 500 000	9 900 000	150 000	59 550 000
tillegg gj.føring dag 2-3	4 400 000		40 000	4 440 000
Forberedelser	720 000	240 000	240 000	1 200 000
Adm	4 950 000	990 000	15 000	5 955 000
bespisning	9 900 000	1 980 000	250 000	12 130 000
Materiell	2 475 000	495 000	7 500	2 977 500
Vikar Lærer	36 997 026	6 949 800	934 268	44 881 094
Vikar pedagog	32 579 869	7 625 475	822 724	41 028 068
Total	141 521 895	28 180 275	2 459 492	172 161 662
Per år	14 152 190	2 818 028	245 949	17 216 166
kostnad per kurs	257 313	85 395	491 898	
Nåverdi (ekskl. Skattefinansieringskostnad)	11 937 841	2 377 100	207 466	14 522 407
Nåverdi (inkl. Skattefinansieringskostnad)	14 325 409	2 852 520	248 960	17 426 889

Kompetanseløft 2 Kompetanseløft for rådgivere og lærere i faget utdanningsvalg	Obligatorisk Kurs 1 dag	Åpent tilbud Kurs 3 dager	Åpent tilbud Samlig hvert fylke 1 dag	Total
Deltakere per kurs	80	80	250	
Antall kurs	125	125	5	255
kurs per år	13	13	0,5	27
Kostnad kurs				
gjennomføring	3 750 000	3 750 000	150 000	7 650 000
tillegg gj.føring dag 2-3	-	1 000 000	40 000	1 040 000
Forberedelser	240 000	720 000	240 000	1 200 000
Adm	375 000	375 000	15 000	765 000
bespisning	2 000 000	2 000 000	250 000	4 250 000
Materiell	187 500	187 500	7 500	382 500
Vikar Lærer	14 040 000	42 120 000	1 755 000	57 915 000
Total	20 592 500	50 152 500	2 457 500	73 202 500
Per år	2 059 250	5 015 250	245 750	7 320 250
kostnad per kurs	164 740	401 220	491 500	
Nåverdi (ekskl. Skattefinansieringskostnad)	1 737 046	4 230 530	207 298	6 174 874
Nåverdi (inkl. Skattefinansieringskostnad)	2 084 455	5 076 636	248 758	7 409 848

Kompetanseløft 3 Bedre undervisning om kjønn, kropp og seksualitet	Obligatorisk Kurs 2 dag	Åpent tilbud Seminar-rekke 3 dager	Åpent tilbud Nasjonal konferanse 1 dag	Total
Deltakere per kurs	80	30	250	
Antall kurs	125	330	5	460
kurs per år	13	33	0,5	47
Kostnad kurs				
gjennomføring	7 500 000	29 700 000	150 000	37 350 000
tillegg gj.føring dag 2-3	1 000 000	2 640 000	40 000	3 680 000
Forberedelser	480 000	720 000	240 000	1 440 000
Adm	750 000	2 970 000	15 000	3 735 000
bespisning	2 000 000	1 980 000	250 000	4 230 000
Materiell	375 000	1 485 000	7 500	1 867 500
Vikar Lærer	28 080 000	41 698 800	1 755 000	71 533 800
Total	40 185 000	81 193 800	2 457 500	123 836 300
Per år	4 018 500	8 119 380	245 750	12 383 630
kostnad per kurs	321 480	246 042	491 500	
Nåverdi (ekskl. Skattefinansieringskostnad)	3 389 738	6 848 966	207 298	10 446 003
Nåverdi (inkl. Skattefinansieringskostnad)	4 067 686	8 218 760	248 758	12 535 203

Likestillingssekretariat		Total
Personal	3 750 000	37 500 000
FoU	10 000 000	100 000 000
Per år	13 750 000	137 500 000
Nåverdi (ekskl. Skattefinansieringskostnad)	11 598 581	115 985 810
Nåverdi (inkl. Skattefinansieringskostnad)	13 918 297	139 182 972

